

و جنوی و غیر بر آن مستند که افتاد ارتفاع آفتاب باشد و اگر سمت
بر سمت راست الارض کشیده باشد نظر درجه افتاد را در نظر درجه سمت
بر ارتفاع باشد و در نگاه باید کرد تا درجه افتاب بر که در مستطون
افتاد ما سمت از آن مستطون ارتفاع معلوم شود و نظیر این مثال در
جنوبی عرضی بود و نظیر این جنوی شمالی نیز بود و بر اسطرلاب
سمت سمت شرق معلوم تا آنکه در آن چنان بود که افتاب برابر
افتح شرقی نه و نگاه کن تا سماں موصوفه او و مدار را در الجداول
در اوج سمت جنوبی افتاد ما است آنچه بود سمت شرق بود **باب**
ششم در معرفت تقویم آفتاب که در شهر یا در هر طرف معلوم
باشد و خطی هم که از اسطرلاب تقویم افتاب معلوم کنیم او را معلوم
باید کرد تا ارتفاع آفتاب روز بروز در آن باشد تا در
اگر در آن باشد معلوم هر روز که افتاب در آن نفس است از غلظت
البروج که سماں اول صبح و آخر صبح از آن در مشاهده بود معلوم
باشد که در ارتفاع یکبار است پس نگاه باید کرد در روزی که در آن باشد
عانت ارتفاع در آن روز چند است بدان طریق که ارتفاع یکبار تا

تا صفای ربع رسد که بعد از آن روس در ارتفاع نه و نگاه باید کرد اگر
غایت ارتفاع تمام عرض بلد را بدست آفتاب در ربع شمالی
از آن دور بود که در نصف معلوم باشد و شلا چون ارتفاع روز بروز
در آن باشد و معلوم که غایت ارتفاع از علم عرض بلد بیشتر بود
افتاب در ربع ریم بود و اگر کمتر بود در ربع جنوبی بود همچنین در
نصف دیگر بعد از آن چنان ربع فلک که آفتاب در روس بود معلوم
تفاوت سمت تمام عرض بلد و غایت ارتفاع معلوم باید کرد و آن
مسئله آفتاب بود پس اگر آفتاب در ربع ریم بود یا در ربع جنوبی
شماره را در ارتفاع نصف النهار معتدلات آنجا که در آن مدار است
الحاصل در جهت شمال و سر سلطان و اگر آفتاب در ربع دیگر بود
مسئله جنوبی در جهت دیگر یعنی ارتفاع شمال روسی باید بیشتر از آن
علایق بر آن موصوفه باید کرد پس در ربع دیگر آفتاب در روسی بود از
منطقه البروج در خلاف نصف النهار باید کرد آن تا آنکه در آن
بر علامت افتاد هر روزی که بر روس افتاد در ربع معلوم آفتاب بود
در آن روز **باب هفتم** در معرفت سماں موصوفه تقویم از روس

195

Copyright © King Saud University